

27 Απριλίου 2020

Αριθμ. Πρωτ. Γρ. Συν. 70

Email: grafeiosynigorou@synigoros.gr

ΠΡΟΣ:

1. Υπουργό Εσωτερικών
κ. Παναγιώτη Θεοδωρικάκο
Βασ. Σοφίας 15,
106 74, Αθήνα
2. Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων
κ. Ιωάννη Βρούτση
Σταδίου 29,
101 10, Αθήνα
3. Υπουργό Υγείας
κ. Βασίλειο Κικίλια
Αριστοτέλους 17,
101 87 Αθήνα

ΘΕΜΑ: Προτάσεις ενδυνάμωσης των εφαρμοζόμενων μέτρων για την ανακούφιση ομάδων του πληθυσμού που πλήττονται από τις συνέπειες του κορωνοϊού COVID-19

Αξιότιμοι κ.κ. Υπουργοί,

Ο Συνήγορος του Πολίτη, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του (άρθρο 103 παρ. 9 του Συντάγματος και το ν. 3094/2003, όπως ισχύει) προκειμένου να συμβάλλει στην λήψη νέων ή και την ενδυνάμωση των ήδη εφαρμοζόμενων μέτρων, που σκοπό έχουν την μέγιστη δυνατή ανακούφιση ή και την προστασία του πληθυσμού από τις συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19, επιθυμεί, σε συνέχεια και προηγούμενων παρεμβάσεών του, να υποβάλει τις παρακάτω προτάσεις που αφορούν, στην πλειονότητά τους ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού

1. Χορήγηση παροχής στους μη επιδοτούμενους ανέργους

Με το άρθρο 7ο της ΠΝΠ της 20^{ης}.3.2020 (ΦΕΚ Α/68/20.03.2020), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 24^ο της ΠΝΠ της 30^{ης}.3.2020, ορίστηκε η παράταση καταβολής της τακτικής επιδότησης ανεργίας, του επιδόματος μακροχρονίως ανέργων καθώς και του βοηθήματος ανεργίας αυτοτελώς και ανεξαρτήτως απασχολούμενων κατά δύο μήνες από τότε που έληξε. Περαιτέρω, διαπιστώνοντας το

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

γεγονός ότι οι μακροχρόνια άνεργοι οι οποίοι δεν λαμβάνουν το επίδομα των μακροχρονίως ανέργων πλήττονται ιδιαίτερα από τις αρνητικές συνέπειες εμφάνισης του κορωνοϊού COVID-19, με υπ' αρ. 15687/282/2020 Κ.Υ.Α. (ΦΕΚ Β/1468/16.04.2020) ορίστηκε η καταβολή από τον ΟΑΕΔ εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης ύψους τετρακοσίων ευρώ (400,00 €) σε κάθε μη επιδοτούμενο μακροχρόνια άνεργο, εγγεγραμμένο στο Μητρώο Ανέργων του ΟΑΕΔ, υπό την προϋπόθεση όμως ότι απέκτησε την ιδιότητα του μακροχρόνια ανέργου από 1.4.2019 και μετά. Τέλος, με την από 21.04.2020 Κ.Υ.Α. των Υπουργών Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων και Οικονομικών ορίστηκε ότι εργαζόμενοι, των οποίων η απασχόληση παρουσιάζει εποχικότητα, όπως οικοδόμοι, ξεναγοί, αποκλειστικοί νοσοκόμοι, δασεργάτες, μουσικοί, ηθοποιοί, χορευτές, αγγειοπλάστες, ασβεστοποιοί, αλλά και εργαζόμενοι του τουριστικού και επισιτιστικού κλάδου, θα λάβουν την αποζημίωση ειδικού σκοπού, εφόσον έλαβαν ειδικό εποχικό βοήθημα του άρθρου 22 του ν. 1836/1989 κατά το χρονικό διάστημα Σεπτεμβρίου 2019 - Νοεμβρίου 2019. Επίσης, την ως άνω αποζημίωση θα λάβουν και μισθωτοί του τουριστικού - επισιτιστικού κλάδου, των οποίων η τακτική επιδότηση ανεργίας που έλαβαν, έληξε τον Δεκέμβριο του έτους 2019.

Ο νομοθέτης αναγνωρίζοντας την ιδιαίτερος δυσμενή θέση στην οποία βρίσκονται οι άνεργοι, ιδίως δε οι μακροχρονίως άνεργοι, στην παρούσα δυσμενή συγκυρία που δημιουργήθηκε από την πανδημία του Covid-19, υιοθέτησε τις ανωτέρω διατάξεις με σκοπό την άμβλυνση των συνεπειών της και την ανακούφιση των ανέργων οι οποίοι είναι εξαιρετικά δύσκολο ή και αδύνατο στις παρούσες συνθήκες να βρουν εργασία. Όμως, παρά την λήψη των θετικών αυτών μέτρων, μεγάλος αριθμός ανέργων, εγγεγραμμένων στα μητρώα του ΟΑΕΔ, δεν καλύπτεται από τις υιοθετηθείσες διατάξεις. Ιδίως, δεν καλύπτονται από τις σχετικές διατάξεις εκείνοι που κατέστησαν μακροχρόνια άνεργοι πριν την 1^η.4.2019 εκείνοι δηλαδή που έχουν παραμείνει σε κατάσταση ανεργίας για χρονικό διάστημα άνω των 24 μηνών. Είναι γνωστό ότι στην χώρα μας, μικρό μόνον μέρος των εγγεγραμμένων ανέργων έχει δικαίωμα στην επιδότηση ανεργίας (τακτική, μακροχρονίως ανέργων, ειδικά επιδόματα). Ωστόσο, η εξαιρετικά δυσμενής συγκυρία της πανδημίας, με τις συνέπειες που αυτή συνεπάγεται στην αγορά εργασίας και την δυνατότητα των ανέργων να βρουν εργασία, δικαιολογεί την λήψη εξαιρετικών μέτρων ενίσχυσής τους, αφού είναι από τις πιο βαριά πληττόμενες κατηγορίες πολιτών. Περαιτέρω, δεν καλύπτονται εργαζόμενοι σε εποχικά επαγγέλματα, οι οποίοι είτε δεν είχαν συμπληρώσει προϋποθέσεις τακτικής επιδότησης ανεργίας, ώστε να τους χορηγηθεί η επιδότηση αυτή κατά το τελευταίο τετράμηνο 2019, είτε συμπλήρωναν μεν προϋποθέσεις, αλλά δεν είχαν δικαίωμα στην καταβολή της τακτικής επιδότησης επειδή είχαν υπερβεί το ανώτατο όριο των 400 ημερών επιδότησης του άρθρου 39 παρ. 1 του ν. 3986/2011. Τέλος, αριθμός εργαζομένων σε εποχιακά επαγγέλματα, τα οποία εντάσσονται στις κατηγορίες του άρθρου 22 του ν. 1836/1989, δεν θα μπορέσουν να λάβουν την αποζημίωση ειδικού σκοπού, επειδή δεν συμπλήρωναν τις προϋποθέσεις για την χορήγηση του βοηθήματος αυτού.

Για τους λόγους αυτούς, προτείνεται η χορήγηση έκτακτης παροχής ανεργίας σε όλους τους μη επιδοτούμενους εγγεγραμμένους ανέργους, εκτός των άλλων και, ανεξαρτήτως του χρόνου που αυτοί κατέστησαν μακροχρονίως άνεργοι.

2. Προτάσεις σχετικά με την χορήγηση αποζημίωσης ειδικού σκοπού στους εργαζομένους

2.1. Εργαζόμενοι με σύμβαση εργασίας, στην ουσία μη ενεργή

Η μη ύπαρξη άλλης σύμβασης εργασίας ως προϋπόθεση για την καταβολή της αποζημίωσης ειδικού σκοπού εγείρει προβλήματα και στην περίπτωση κατά την οποία ο εργαζόμενος έχει μεν μία ενεργό σύμβαση εργασίας η οποία έχει ανασταλεί, δεν μπορεί όμως να λάβει την αποζημίωση επειδή εμφανίζεται ότι έχει και άλλον εργοδότη, με τον οποίο η σύμβαση δεν έχει λυθεί, αλλά η οποία δεν είναι ενεργή, δηλαδή έχει παύσει, συχνά προ πολλού, η εκτέλεσή της: δεν παρέχεται ούτε εργασία ούτε μισθός. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση των συμβάσεων στις οποίες ο εργαζόμενος άσκησε το δικαίωμα της επίσχεσης εργασίας, ουδέποτε λύθηκαν και ο εργαζόμενος βρήκε άλλη θέση εργασίας. Το πρόβλημα αυτό των εγκλωβισμένων εργαζομένων ανακύπτει και επ' αφορμή της επιδότησής τους λόγω ανεργίας, με εντελώς ανεπιεική αποτελέσματα για τους εργαζομένους.

Προτείνεται να μην θεωρούνται οι συμβάσεις εργασίας επί των οποίων ο εργαζόμενος έχει ασκήσει το δικαίωμα της επίσχεσης εργασίας ως ενεργές συμβάσεις και να καταβάλλεται στις περιπτώσεις αυτές η αποζημίωση ειδικού σκοπού, εφόσον έχει ανασταλεί η τρέχουσα σύμβαση εργασίας του εργαζομένου λόγω της πανδημίας (είτε λόγω απαγόρευσης λειτουργίας της επιχείρησης είτε επειδή η επιχείρηση πλήττεται σημαντικά).

2.2. Προσωπικό ασφαλούς λειτουργίας

Με το άρθρο 9^ο της ΠΝΠ της 20ης Μαρτίου 2020, (ΦΕΚ Α/68/20.03.2020), δίνεται η δυνατότητα στον εργοδότη, με απόφασή του, να ορίζει προσωπικό ασφαλούς λειτουργίας της επιχείρησης. Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι μήνες από την έναρξη ισχύος της ΠΝΠ, το 50% του προσωπικού της επιχείρησης μπορεί να εργάζεται κατ' ελάχιστο 2 εβδομάδες το μήνα, με ανάλογη μείωση των αποδοχών του. Οι «εκ περιτροπής» αυτοί εργαζόμενοι δεν εντάσσονται στον Ειδικό Μηχανισμό Στήριξης Εργαζομένων και δεν δικαιούνται την αποζημίωση ειδικού σκοπού των 800€. Κατ' αποτέλεσμα, σε αρκετές περιπτώσεις, ιδίως χαμηλόμισθων εργαζομένων, οι εργαζόμενοι ασφαλούς λειτουργίας είναι δυνατόν να λαμβάνουν μικρότερο μισθό από τους εργαζόμενους που δεν εργάζονται καθόλου και λαμβάνουν την αποζημίωση ειδικού σκοπού λόγω αναστολής της σύμβασης εργασίας τους.

Για τους λόγους αυτούς προτείνεται οι εργαζόμενοι που εργάζονται ως προσωπικό ασφαλούς λειτουργίας και για την περίοδο που το σύστημα αυτό εφαρμόζεται στην επιχείρηση βάσει των ανωτέρω διατάξεων, να λαμβάνουν σε μηνιαία βάση, ως αποζημίωση ειδικού σκοπού την διαφορά μεταξύ του μισθού που τους καταβάλλεται και του ποσού που αντιστοιχεί στην αναλογία των 30/45 της αποζημίωσης ειδικού σκοπού των 800€.

2.3. Αυτοδίκαιη άρση αδειών άνευ αποδοχών και σε εργαζόμενους σε επιχειρήσεις που πλήττονται σημαντικά, (προβλεπόμενοι ΚΑΔ), από την κρίση (παρ. Α2 του Κεφαλαίου Α της Κ.Υ.Α.)

Σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 13ου της Π.Ν.Π. της 14ης.3.2020, οι εργαζόμενοι που ευρίσκονται σε πάσης φύσεως νόμιμη άδεια δεν δικαιούνται επιδότησης. Όμως, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 4 του Κεφαλαίου Α, Α1 της υπ' αριθμ. 12998/232/2020 Κ.Υ.Α. (ΦΕΚ Β/1078/28.03.2020), το οποίο αφορά τους εργαζομένους σε επιχειρήσεις **των οποίων έχει ανασταλεί η επιχειρηματική τους δραστηριότητα**, με εντολή δημόσιας αρχής, *«Άδειες άνευ αποδοχών που έχουν συμφωνηθεί, μεταξύ εργαζομένων και επιχειρήσεων- εργοδοτών, των οποίων η επιχειρηματική δραστηριότητά τους έχει ανασταλεί με εντολή δημόσιας αρχής, αίρονται αυτοδικαίως από δημοσιεύσεως της [Κ.Υ.Α.]. Οι συμβάσεις αυτών των εργαζομένων τελούν σε αναστολή και είναι δικαιούχοι της αποζημίωσης ειδικού σκοπού, ως ορίζονται στην παρούσα»*. Ωστόσο, δεν έχει υιοθετηθεί αντίστοιχη διάταξη (περί αυτοδίκαιης άρσης αδειών άνευ αποδοχών) σε επιχειρήσεις που πλήττονται σημαντικά (παρ. Α2 του Κεφαλαίου Α της Κ.Υ.Α.). Αποτέλεσμα αυτού είναι να τυγχάνουν διαφορετικής μεταχείρισης μισθωτοί οι οποίο βρίσκονται στην ουσιαστικά ίδια θέση. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση εργαζόμενης που βρίσκεται σε άδεια άνευ αποδοχών σε επιχείρηση που πλήττεται και η οποία, κατά το διάστημα αυτό εργαζόταν σε επιχείρηση της οποίας η λειτουργία έχει ανασταλεί και δεν μπορεί να λάβει την αποζημίωση ειδικού σκοπού.

Για τον λόγο αυτό προτείνεται να εισαχθεί αντίστοιχη διάταξη, περί αυτοδίκαιης άρσης αδειών άνευ αποδοχών, και στις επιχειρήσεις οι οποίες πλήττονται σημαντικά βάσει ΚΑΔ, ώστε να καταστεί δυνατή η καταβολή της αποζημίωσης ειδικού σκοπού και στις περιπτώσεις αυτές.

2.4. Αποκατάσταση τεχνικών προβλημάτων του συστήματος ΕΡΓΑΝΗ διαλειτουργικότητα μεταξύ του ΠΣ ΕΡΓΑΝΗ, του ΣΕΠΕ και του ΟΑΕΔ

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει δεχτεί ικανό αριθμό αναφορών πολιτών οι οποίοι αναφέρουν ότι δεν έχει καταστεί δυνατή η χορήγηση σε αυτούς της αποζημίωσης ειδικού σκοπού, αν και εμπίπτουν στους δικαιούχους όπως αυτοί καθορίζονται στις σχετικές διατάξεις, λόγω της μη ενημέρωσης του ΠΣ ΕΡΓΑΝΗ όσον αφορά την λύση προηγούμενης σύμβασης εργασίας τους, ιδίως σε περιπτώσεις που η σύμβαση λύθηκε με οικειοθελή αποχώρηση. Με την επιφύλαξη της πληρέστερης διερεύνησης των αιτίων της μη πλήρους και έγκαιρης αποτύπωσης της κατάστασης των εργαζομένων αυτών στο ΠΣ ΕΡΓΑΝΗ, από τις υποβληθείσες αναφορές προκύπτει ότι σε ορισμένες περιπτώσεις, υπάρχει καθυστέρηση ή/και δυσλειτουργία ως προς την ενημέρωση του Π.Σ. ΕΡΓΑΝΗ με τα στοιχεία που κατατίθενται στο Σ.ΕΠ.Ε. και στον ΟΑΕΔ.

Επειδή το φαινόμενο αυτό, τουλάχιστον με τα έως τώρα δεδομένα που χειρίζεται ο Συνήγορος του Πολίτη, φαίνεται να οξύνεται, θα πρέπει να ληφθεί κάθε προβλεπόμενο μέτρο επιτάχυνσης της διαδικασίας ενημέρωσης ή διόρθωσης των στοιχείων του ΠΣ ΕΡΓΑΝΗ, προκειμένου να καταβάλλεται απρόσκοπτα η αποζημίωση ειδικού σκοπού στους εργαζόμενους που την δικαιούνται

3. Υπολογισμός συντάξιμων αποδοχών των ελευθέρων επαγγελματιών που κάνουν χρήση της δυνατότητας έκπτωσης 25% κατά την καταβολή των εισφορών

Σύμφωνα με την Υ.Α Δ.15/Δ'/οικ.13412/327/27.3.2020 (ΦΕΚ Β'1077/27.3.2020) παρατάθηκε, για τους αυτοτελώς απασχολούμενους και για τους ελεύθερους επαγγελματίες, η προθεσμία καταβολής των ασφαλιστικών εισφορών περιόδου Φεβρουαρίου και Μαρτίου 2020, μέχρι 30.9.2020

Στη συνέχεια με το άρθρο δέκατο όγδοο της ΠΝΠ της 30^{ης}.3.2020 (ΦΕΚ Α/75/30.03.2020), δόθηκε η δυνατότητα στους αυτοτελώς απασχολούμενους και ελεύθερους επαγγελματίες, (που δεν θα κάνουν χρήση του προαναφερθέντος μέτρου της παράτασης καταβολής των εισφορών τους), να τις καταβάλλουν μειωμένες κατά 25% επί του ποσού που αντιστοιχεί στην ασφαλιστική κατηγορία επιλογής ή κατάταξής τους

Τέλος, στο ίδιο άρθρο, ορίστηκε ότι στην περίπτωση αυτή, ως συντάξιμες αποδοχές για τον υπολογισμό του ανταποδοτικού μέρους της κύριας σύνταξης ορίζεται το ποσό της μηνιαίας ασφαλιστικής εισφοράς που έχει πράγματι καταβληθεί δια του συντελεστή 0,20.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η δυνατότητα καταβολής των μειωμένων εισφορών, δόθηκε προφανώς ως κίνητρο για όσους επιλέξουν να καταβάλουν κανονικά τις εισφορές τους χωρίς να κάνουν χρήση της δυνατότητας παράτασης μέχρι τον Σεπτέμβριο.

Όμως το κίνητρο αυτό αποδυναμώνεται εν τοις πράγματι, και καθίσταται στην ουσία αλυσιτελές αφού όσοι επιλέξουν την έγκαιρη, άνευ παρατάσεως, εξόφληση των εισφορών, θα έχουν ως συνέπεια την, μικρή έστω, μείωση των συντάξιμων αποδοχών τους..

Για το λόγο αυτό προτείνεται οι συντάξιμες αποδοχές να είναι εκείνες που αντιστοιχούν στις εισφορές που θα κατέβαλλαν οι αυτοτελώς απασχολούμενοι και ελεύθεροι επαγγελματίες πριν την έκπτωση, λαμβάνοντας υπ' όψιν και την συναφή διάταξη του άρθρου 11ου της ΠΝΠ της 20^{ης}.3.2020 (παρ. Β, δ, ε), η οποία αφορά τους μισθωτούς δικαιούχους της αποζημίωσης ειδικού σκοπού, για τους οποίους οι εισφορές βαρύνουν τον κρατικό προϋπολογισμό και υπολογίζονται με βάση τον ονομαστικό μισθό, ενώ, κατ' αποτέλεσμα, και οι συντάξιμες αποδοχές αντιστοιχούν στις εισφορές επί του ονομαστικού μισθού.

4. Παροχές αναπηρίας - Παράταση ισχύος γνωματεύσεων ΚΕ.Π.Α.

Με το άρθρο 6^ο της ΠΝΠ της 11^{ης}.03.2020 (ΦΕΚ Α/55/11.03.2020), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 της ΠΝΠ της 13^{ης}.04.2020 (ΦΕΚ Α/84/13.04.2020), αναβλήθηκαν μέχρι 31.05.2020 οι συνεδριάσεις των υγειονομικών επιτροπών ΚΕ.Π.Α. για την εξέταση αιτήσεων παράτασης αναπηρικών παροχών σύνταξης και παρατείνεται η καταβολή των παροχών αναπηρίας, οι οποίες εν τω μεταξύ έληγαν, για τρεις μήνες (σχετ. το υπ' αρ. Φ.80020/οικ.15243/587/14.04.2020 έγγραφο της Γ.Γ.Κ.Α.). Σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις (παρ. 6), «*Σε περίπτωση που μετά την επανεξέταση από τις υγειονομικές επιτροπές των ΚΕ.Π.Α. και σύμφωνα με τις σχετικές εκτιμήσεις αποφάσεις, οι ενδιαφερόμενοι δεν κρίνονται ως δικαιούχοι των κατά*

περίπτωση αναπηρικών παροχών, τα ποσά που καταβλήθηκαν σ' αυτούς αχρεωστήτως, κατ' εφαρμογή του παρόντος, επιστρέφονται στους αρμόδιους φορείς, σύμφωνα με την οικεία νομοθεσία».

Η επιστροφή των παροχών αναπηρίας που αντιστοιχούν στο χρονικό διάστημα της παράτασης λόγω αναβολής των συνεδριάσεων των υγειονομικών επιτροπών, παροχών οι οποίες είχαν χορηγηθεί βάσει ιατρικής κρίσης των ΚΕ.Π.Α. και συνεχίζουν να καταβάλλονται βάσει των ανωτέρω διατάξεων και ενώ επικρατούν ιδιαίτερα δυσμενείς συνθήκες, τόσο στην αγορά εργασίας, όσο και στην κοινωνία, αποτελεί ιδιαίτέρως ανεπιεική ρύθμιση για τους δικαιούχους, με επαχθείς συνέπειες.

Για τον λόγο αυτό, προτείνεται η τροποποίηση του άρθρου δέκατου της ΠΝΠ της 13^{ης}.04.2020 (ΦΕΚ Α/84/13.04.2020), με την εισαγωγή ρύθμισης σύμφωνα με την οποία να παρατείνεται, αυτοδίκαια, για όσους έχουν υποβάλει αίτημα παράτασης των αναπηρικών παροχών, **η ισχύς** των υφιστάμενων γνωματεύσεων των υγειονομικών επιτροπών των Κέντρων Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.), μέχρι την εκ νέου συνεδρίασή τους και την έκδοση των νέων αποφάσεων,

5. Αναστολή προθεσμιών και παραγραφή αξιώσεων

Επειδή, παρά την ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών για την υποβολή αιτήσεων και την χορήγηση δικαιολογητικών, η οποία διευκολύνει την ηλεκτρονική επικοινωνία των πολιτών με το Δημόσιο, μία σημαντική κατηγορία πολιτών, οι οποίοι ανήκουν συχνά σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, δεν έχει πρόσβαση στις ψηφιακές υπηρεσίες, προτείνεται η υιοθέτηση ρητής διάταξης περί αναστολής προθεσμιών για την υποβολή αιτήσεων και την άσκηση δικαιωμάτων των ασφαλισμένων του ΕΦΚΑ, των δικαιούχων προνοιακών παροχών και των αιτούντων αυτών, καθώς και των κληρονόμων αυτών.

Περαιτέρω, ενόψει του χαρακτήρα της κατάστασης που προκλήθηκε από την πανδημία του κορωνοϊού COVID-19 ως κατάσταση ανωτέρας βίας προτείνεται, η υιοθέτηση ρητής διάταξης περί αναστολής παραγραφής των απαιτήσεων των ασφαλισμένων του ΕΦΚΑ, των δικαιούχων προνοιακών παροχών και των αιτούντων αυτών, καθώς και των κληρονόμων αυτών, κατά του ΕΦΚΑ και του ΟΠΕΚΑ

Τούτων δοθέντων ο Συνήγορος του Πολίτη προτείνει την υιοθέτηση διατάξεων σύμφωνα με τις οποίες:

- Αναστέλλονται μέχρι τις 31 Μαΐου 2020 για τους άμεσα και έμμεσα ασφαλισμένους και συνταξιούχους του ΕΦΚΑ, καθώς και τους κληρονόμους αυτών οι προθεσμίες για την υποβολή αιτήσεων για την χορήγηση παροχών, την υποβολή καταγγελίας για μη ασφάλιση ή πλημμελή ασφάλιση, τον χαρακτηρισμό ατυχήματος ως εργατικού. Αναστέλλονται μέχρι τις 31 Μαΐου 2020 οι προθεσμίες για την προσκόμιση δικαιολογητικών από τους αιτούντες παροχών του ΟΠΕΚΑ.
- Αναστέλλεται μέχρι τις 31 Μαΐου 2020, η παραγραφή των αξιώσεων άμεσα και έμμεσα ασφαλισμένων και συνταξιούχων των ΕΦΚΑ και των κληρονόμων αυτών, καθώς και των αξιώσεων των δικαιούχων παροχών του ΟΠΕΚΑ και των κληρονόμων αυτών.

Οι προθεσμίες αυτές θα μπορούσαν να παραταθούν έτι περαιτέρω, με νεότερες διατάξεις, ανάλογα με την πορεία εξέλιξης των υφιστάμενων έκτακτων συνθηκών

6. Επιτάχυνση της υλοποίησης της διαδικασίας αποστολής φαρμάκων σε ευπαθείς ομάδες και σε ασθενείς που βρίσκονται σε περιορισμό

Αναμφίβολα στις ευπαθείς ομάδες συγκαταλέγονται οι χρονίως πάσχοντες, υπό ανοσοκαταστολή, που κάνουν χρήση φαρμάκων υψηλού κόστους, τα οποία λαμβάνουν από τα φαρμακεία του ΕΟΠΥΥ. Λόγω του υψηλού κινδύνου που συνεπάγεται σε συνθήκες πανδημίας η προσέλευσή τους στα φαρμακεία του ΕΟΠΥΥ και αναμονής τους, μαζί με μεγάλο αριθμό ατόμων, έως ότου εξυπηρετηθούν, έχει ληφθεί σειρά μέτρων, για τη διευκόλυνσή τους. Για συγκεκριμένες κατηγορίες σκευασμάτων, όπως τα ογκολογικά και τα σκευάσματα κατά της σκλήρυνσης κατά πλάκας έχει προβλεφθεί η δυνατότητα παραλαβής τους από ιδιωτικά φαρμακεία χωρίς καθυστερήσεις και ταλαιπωρία, η οποία ήδη υλοποιείται, όπως αναφέρεται σε δελτίο τύπου του ΕΟΠΥΥ, με επιτυχία. Για τις λοιπές κατηγορίες φαρμάκων υψηλού κόστους είναι δυνατή η παραλαβή μέσω τρίτου προσώπου, η οποία συνεπάγεται την έκθεση αυτού του προσώπου, συνήθως οικείου φροντιστή, σε συνθήκες που μπορεί να εγκυμονούν κινδύνους για τους ασθενείς που κάνουν χρήση των σκευασμάτων. Άλλη δυνατότητα που παρέχεται στους ασφαλισμένους είναι η αποστολή υπηρεσίας ταχυμεταφοράς με δική τους οικονομική επιβάρυνση.

Στο άρθρο πεντηκοστό πρώτο της από 20.3.2020 ΠΝΠ (ΦΕΚ Α' 68/20.03.2020), η οποία κυρώθηκε με τον ν. 4368/2020, προβλέφθηκε η δυνατότητα αποστολής των φαρμάκων από τα φαρμακεία του Ε.Ο.Π.Υ.Υ., αυθημερόν, μέσω πιστοποιημένης εταιρείας ταχυμεταφοράς. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. ορίζεται ότι θα καθοριστούν οι λεπτομέρειες εφαρμογής του παρόντος.

Η όσο το δυνατόν πιο έγκαιρη υλοποίηση της εν λόγω ρύθμισης, ώστε να καταστεί δυνατή η μεταφορά των φαρμάκων υψηλού κόστους, από εταιρεία ταχυμεταφοράς με κρατική επιβάρυνση, θα διασφαλίσει τη συνέχιση της φαρμακευτικής αγωγής ασθενών που ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες υπό συνθήκες που δεν θα διακινδυνεύσουν την υγεία των ίδιων και των οικείων τους και με διαδικασία που δεν θα τους επιβαρύνει οικονομικά και θα πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα προς αυτήν την κατεύθυνση. Πρόκειται άλλωστε για μία ρύθμιση που καλό θα ήταν να εξακολουθήσει να εφαρμόζεται και μετά την παρέλευση του κινδύνου διασποράς του κορωνοϊού, προκειμένου να αποτρέπεται ο συνωστισμός που συχνά έχει παρατηρηθεί στα φαρμακεία του ΕΟΠΥΥ και γίνει και να διευκολύνεται η εξυπηρέτηση των ασφαλισμένων που προσέρχονται σε αυτά και συνήθως αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα υγείας.

7. Προτάσεις στον χώρο της Κοινωνικής Αλληλεγγύης

7.1 Πρόταση για τα Δημοτικά Κέντρα Κοινότητας

Ορισμένοι Δήμοι, όπως π.χ. ο Δήμος Αθηναίων, ανέστειλαν εν μέσω πανδημίας την λειτουργία των Κέντρων Κοινότητας αρμοδιότητάς τους, επικαλούμενοι τις παρατάσεις που προβλέφθηκαν για τις ήδη εγκεκριμένες αιτήσεις ορισμένων προνοιακών επιδομάτων, όπως των Προγραμμάτων «Ελάχιστο Εγγυημένο

Εισόδημα» και «Επίδομα στέγασης». Ωστόσο, οι παρατάσεις αυτές καλύπτουν μόνον όσους είχαν εγκεκριμένη αίτηση και όχι όσους θέλουν τώρα να υποβάλουν νέα (ή να συμπληρώσουν τα δικαιολογητικά μιας αίτησης που ξεκίνησε και δεν ολοκληρώθηκε), ή να υποβάλουν δικαιολογητικά για να άρουν μια εσφαλμένη αναστολή επιδότησης. Επιπλέον, όπως προκύπτει από το άρθρο πρώτο της ΚΥΑ με αριθμό 20797/26.3.2020 (ΦΕΚ Β' 1040/2020, που συμπλήρωσε την ΚΥΑ με αριθμό Δ1α/Γ.Π οικ 20036/22.3.2020, ΦΕΚ Β' 986/2020), οι πολίτες έχουν δικαίωμα να προσέρχονται στις Δημόσιες Υπηρεσίες μετά από σχετικό ραντεβού. Για αυτούς τους λόγους, είναι ανάγκη να ληφθεί μέριμνα για την επαναλειτουργία, με ραντεβού, όλων των Κέντρων Κοινότητας των οποίων έχει ανασταλεί η λειτουργία.

7.2. Πρόταση για αστέγους

Μέσα ενημέρωσης επισήμαναν για συσσίτια που λειτουργούσαν καθημερινά με ευθύνη δημοτικών αρχών ή εκκλησιαστικών φορέων ότι, για λόγους αποτροπής διασποράς του κορωνοϊού, είτε έκλεισαν είτε μετέβαλαν τρόπο λειτουργίας, διανέμοντας πλέον κατ' οίκον πακέτα βασικών υλικών προς παρασκευή γευμάτων – εξέλιξη που δεν μπορεί να καλύψει τις ανάγκες σίτισης όσων αστέγων προσέρχονταν σε αυτά τα συσσίτια. Επιπλέον, Μη Κυβερνητική Οργάνωση με εμπειρία στην υποστήριξη αστέγων εξέδωσε πρόσφατα δελτίο τύπου για περιπτώσεις επιβολής προστίμου σε άστεγους λόγω παραβίασης των όρων κυκλοφορίας των πολιτών (με βάση την ΚΥΑ με αριθμ. Δ1α/Γ.Π.οικ.20036/22.3.2020), τη στιγμή που οι μετακινήσεις των αστέγων είναι απολύτως αναγκαίες ακόμη και για την αναζήτηση τροφής, λ.χ. στα λίγα σημεία που ιδιώτες οργανώνουν ακόμη συσσίτια.

Σύμφωνα με το άρθρο 31 του Αναθεωρημένου Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (που κυρώθηκε με το Ν. 4359/2016), η Πολιτεία υποχρεούται σε λήψη μέτρων για την πρόσβαση των πολιτών σε ικανοποιητικού επιπέδου στέγαση και για τον σταδιακό περιορισμό, μέχρι πλήρους εξάλειψης, της αστεγίας (πρβλ. το άρθρο 11 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα – που κυρώθηκε με το Ν. 1532/1985 – όπου αναγνωρίζεται το δικαίωμα κάθε προσώπου για ένα επίπεδο διαβίωσης ανεκτό για το ίδιο και την οικογένειά του, συμπεριλαμβανομένης της κατάλληλης κατοικίας).

Πρόσφατα, το άρθρο εικοστό πέμπτο της ΠΝΠ της 13.4.2020 (ΦΕΚ Α' 84/13.4.2020) προέβλεψε, για την προστασία των αστέγων και άλλων ευάλωτων ομάδων, αφενός την δυνατότητα δημιουργίας προσωρινών δομών φιλοξενίας και αφετέρου την δυνατότητα, μέχρι να καταστεί δυνατή η λειτουργία των εν λόγω δομών, να χρησιμοποιηθούν τουριστικά καταλύματα για την προσωρινή διαμονή των εν λόγω ευάλωτων προσώπων. Προς αυτή την κατεύθυνση ήδη έχουν λάβει δημοσιότητα οι πρώτες δράσεις του Δήμου Αθηναίων. Παράλληλα, στο πρόσφατο υπ' αρ. πρωτ. 266/22.3.2020 έγγραφο του Γενικού Γραμματέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας προς την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Εσωτερικών, αφενός προτείνεται, μεταξύ άλλων, η αξιοποίηση διάφορων κατάλληλων χώρων προκειμένου να παρασχεθεί στέγαση σε αστέγους και αφετέρου επισημαίνεται ως κρίσιμη η συνέχιση της παροχής εκ μέρους των Δήμων ορισμένων υπηρεσιών προς τους αστέγους που διαβούν στον δρόμο (μεταξύ άλλων, η διανομή κιτ υγιεινής και ετοιμών γευμάτων και η προφορική και έντυπη ενημέρωση για τον κορωνοϊό).

Με βάση τα παραπάνω, ο Συνήγορος του Πολίτη παρακαλεί τα συναρμόδια Υπουργεία Εσωτερικών και Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων αφενός μεν να ενημερώσουν την Ανεξάρτητη Αρχή για τους Δήμους στους οποίους τα παραπάνω μέτρα της δημιουργίας προσωρινών δομών φιλοξενίας αστέγων και της τακτικής διανομής ετοιμών γευμάτων και ειδών ατομικής υγιεινής έχουν υλοποιηθεί και για τον βαθμό κατά τον οποίο έχουν καλύψει τις ανάγκες των υφιστάμενων αστέγων, αφετέρου δε να μεριμνήσουν για την επιτάχυνση της πλήρους εφαρμογής των εν λόγω μέτρων, μέχρι τη δημιουργία επαρκών δομών φιλοξενίας για όλους τους αστέγους.

8. Προτάσεις λήψης μέτρων για ευπαθείς ομάδες που διαβιούν σε κλειστές δομές

Τα άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις που ζουν σε δομές κλειστής φροντίδας τόσο του δημόσιου, όσο και του ιδιωτικού τομέα (π.χ. γηροκομεία, μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων, οικοτροφεία, ιδρύματα ασυλίας τύπου, ξενώνες ψυχικής υγείας, εκκλησιαστικά ιδρύματα κ.α.), είναι πλέον πιο ευάλωτα από ποτέ, αντιμετωπίζουν αυξημένο κίνδυνο μόλυνσης από τον COVID-19, σωματικής και ψυχολογικής παραμέλησης.

Η Πολιτεία οφείλει να θωρακίσει τις δομές με κάθε δυνατό τρόπο ώστε να αποτραπούν τραγικά συμβάντα σε ιδρύματα κλειστής περίθαλψης, όπως δυστυχώς έχει ήδη συμβεί σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες που δοκιμάζονται από την πανδημία (βλ. εγκατάλειψη ηλικιωμένων που μολύνθηκαν από τον ιό σε γηροκομεία Ισπανίας και Γαλλίας). Ειδικότερα προτείνεται:

8.1. Για τις Μονάδες Φιλοξενίας Ηλικιωμένων (ΜΦΗ) και άλλα Προνοιακά Ιδρύματα

- Αυστηρός έλεγχος από τον ΕΟΔΥ και τακτικές επισκέψεις κλιμακίων ελέγχου στα δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα κλειστής φροντίδας, περίθαλψης και φιλοξενίας, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι φιλοξενούμενοι σε αυτά δεν παραμελούνται, ούτε τίθενται σε κίνδυνο λόγω έλλειψης προσωπικού, καθώς και ότι δεν χρησιμοποιείται κατά τη διάρκεια της κρίσης η καταναγκαστική απομόνωση, ο περιορισμός και η φαρμακευτική αγωγή καταστολής.
- Ολοκλήρωση της πρόσληψης έκτακτου επικουρικού προσωπικού - 500 εργαζόμενων, με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, έως 30/09/2020 - στους δημόσιους προνοιακούς φορείς, σύμφωνα με την αριθμ. οικ.12549/4426/16.03.2020 Κ.Υ.Α. (Φ.Ε.Κ. 868, τ.Β'/16.03.2020), καθώς επίσης και παράταση των συμβάσεων των 340 επικουρικών που ήδη εργάζονται στα Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας ώστε με τον τρόπο αυτό να θωρακιστεί στο μέγιστο βαθμό η λειτουργία τους και η φροντίδα των φιλοξενούμενων ατόμων.
- Σε όλες τις δημόσιες δομές, να διασφαλιστεί η κάλυψη του αυξημένου κόστους που συνδέεται με την υφιστάμενη πανδημία, συμπεριλαμβανομένων των φαρμάκων, του προστατευτικού υλικού, των υλικών και μέσων απολύμανσης και των υπερωριών του προσωπικού.
- Διασφάλιση ίσης πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις που διαβιούν στα ιδρύματα στη θεραπεία στα νοσοκομεία.

• Διευκόλυνση της επικοινωνίας των φιλοξενουμένων με τα συγγενικά και φιλικά τους πρόσωπα μέσω της χρήσης σύγχρονης τεχνολογίας (π.χ. Κινητό τηλέφωνο ή οι βιντεοκλήσεις). προκειμένου να μειωθεί κατά το δυνατόν το αίσθημα απομόνωσής τους στη Μονάδα. Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (CPT) του Συμβουλίου της Ευρώπης δημοσίευσε στις 20-3-2020 Δήλωση (δέκα) Αρχών¹ σχετικά με τη μεταχείριση των προσώπων που διαβιούν σε κλειστές δομές κατά τη διάρκεια της πανδημίας της νόσου του κορωνοϊού (COVID-19). Στη Δήλωση Αρχών μεταξύ άλλων αναφέρεται *«Περαιτέρω, τυχόν περιορισμός όσον αφορά την επαφή με τον έξω κόσμο, συμπεριλαμβανομένων των επισκέψεων, θα πρέπει να αντισταθμίζεται από την αυξημένη πρόσβαση σε εναλλακτικά μέσα επικοινωνίας (όπως το τηλέφωνο ή οι βιντεοκλήσεις). [...]»*.

8. 2 Μονάδες Ψυχικής Υγείας

Ειδικότερα, για τις Μονάδες Ψυχικής Υγείας της χώρας εκδόθηκε η υπ'αρ. πρωτ. Γ3α,βΠ'.Π.οικ 19678/19-3-2020 εγκύκλιος της Δ/σης Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας προς τις Μονάδες Υγείας των ΥΠΕ και τα ΝΠΙΔ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα Ψυχικής Υγείας με θέμα: *«Μέτρα Πρόληψης για την προστασία της δημόσιας υγείας και αντιμετώπισης κρουσμάτων ασθενών με κορωνοϊό στις Μονάδες Ψυχικής Υγείας της χώρας»*.²

Στην παράγραφο Β του ως άνω εγγράφου που αφορά στις Στεγαστικές Δομές (Οικοτροφεία, Ξενώνες, Προστατευμένα Διαμερίσματα), αναφέρεται μεταξύ άλλων *«3.Αναστολή των εξωτερικών δραστηριοτήτων ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης όλων των στεγαστικών δομών, 4. Διακοπή των επισκέψεων των συγγενών των ενοίκων, 5. Αναστολή χορήγησης αδειών στους ενοίκους των στεγαστικών μονάδων, 6. Αναστολή των επισκέψεων των ενοίκων σε άλλες δομές ψυχικής υγείας ή μονάδες υγείας»*. Από την αυθαίρετη ερμηνεία της παραγράφου Β, 5 του ως άνω εγγράφου ενισχύθηκε εκ των υστέρων από ορισμένες διοικήσεις το μέτρο των «κλειδωμένων πορτών» και της απαγόρευσης εξόδων για τους ψυχικά ασθενείς.

Οι εξαιρέσεις μετακίνησης που προβλέπονται στις περιπτώσεις γ' και ζ' της παρ. 2 του άρθρου 1, της υπ' αριθμ. Δ1α/Γ.Π.οικ20036/22-03-2020 ΚΥΑ (ΦΕΚ Β' 986/22-03-2020)³, δηλαδή οι εξαιρέσεις που αφορούν τη: *«γ) μετάβαση σε εν λειτουργία κατάσταση προμηθειών ειδών πρώτης ανάγκης, όπου δεν είναι δυνατή η έγκαιρη αποστολή τους»* και τη *«ζ) σωματική άσκηση σε εξωτερικό χώρο ή κίνηση με κατοικίδιο ζώο, ατομικά ή ανά δύο άτομα, υπό την προϋπόθεση τήρησης, στην τελευταία αυτή περίπτωση, της αναγκαίας απόστασης 1,5 μέτρου»*, δεν είναι δυνατόν να αξιοποιηθούν από τους ψυχικά πάσχοντες, νοσηλευόμενους στα Ψυχιατρικά τμήματα και ενοίκους των Στεγαστικών δομών, εξ αιτίας του αυθαίρετου ως άνω μέτρου των «κλειδωμένων θυρών».

¹ [Βλ.](#) την από 20-03-2020 Δήλωση Αρχών της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (CPT) του Συμβουλίου της Ευρώπης.

² [Βλ.](#) το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ3α,β/Γ.Π.οικ19678/19-03-2020 της Δ/σης Ψυχικής Υγείας του ΥΥ με θέμα: *«Μέτρα πρόληψης για την προστασία της δημόσιας υγείας και αντιμετώπισης κρουσμάτων ασθενών με κορωνοϊό στις Μονάδες Ψυχικής Υγείας της χώρας.»*

³ [Βλ.](#) άρθρο 2, περ. γ' και ζ' της υπ' αριθμ. Δ1α/Γ.Π.οικ20036/22-03-2020 ΚΥΑ (ΦΕΚ Β' 986/22-03-2020).

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Συγκεκριμένα, οι ανωτέρω ψυχικά πάσχοντες ενώ έχουν την εκ του νόμου δυνατότητα να κάνουν χρήση της εξαίρεσης λ.χ. για σωματική άσκηση σε εξωτερικό χώρο, εν τούτοις, παρατηρούνται περιπτώσεις εγκλεισμού και πλήρους απομόνωσης των ψυχικά ασθενών.

Στην προαναφερόμενη Δήλωση (δέκα) Αρχών της CPT σχετικά με τη μεταχείριση ευάλωτων ομάδων κατά τη διάρκεια της πανδημίας της νόσου του κορωνοϊού (COVID-19), αναφέρεται μεταξύ άλλων: *«Αν και είναι θεμιτό και λογικό να αναστέλλονται επουσιώδεις δραστηριότητες, τα θεμελιώδη δικαιώματα ατόμων που κρατούνται κατά τη διάρκεια της πανδημίας, πρέπει να γίνονται πλήρως σεβαστά. Αυτό περιλαμβάνει ειδικότερα [...] και το δικαίωμα της καθημερινής πρόσβασης σε ανοιχτούς χώρους (τουλάχιστον για μία ώρα).*

Περαιτέρω, τυχόν περιορισμός όσον αφορά την επαφή με τον έξω κόσμο, συμπεριλαμβανομένων των επισκέψεων, θα πρέπει να αντισταθμίζεται από την αυξημένη πρόσβαση σε εναλλακτικά μέσα επικοινωνίας (όπως το τηλέφωνο ή οι βιντεοκλήσεις). [...].

Κρίνεται λοιπόν αναγκαίο η Δ/ση Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας, να εκδώσει άμεσα νέα Εγκύκλιο σχετικά με τα δικαιώματα των ψυχικά ασθενών που διαβιούν σε Μονάδες Ψυχικής Υγείας, διευκρινίζοντας τους όρους εφαρμογής της παραγράφου Β της εκδοθείσας από 19-3-2020 εγκυκλίου.

Παραμένουμε στη διάθεσή σας για κάθε περαιτέρω διευκρίνηση και ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τη συνεργασία.

Με εκτίμηση,

Ανδρέας Ι. Ποττάκης
Συνήγορος του Πολίτη